

КАФЕДРА ТЕОРІЇ МУЗИКИ

Сольфеджіо

Освітній ступінь	бакалавр
Спеціальність	музичне мистецтво
Освітньо-професійна програма	мистецтво
Спеціалізація	музикознавство
Статус	обов'язкова

Курс	1
Семестр	1, 2

ECTS	4
Годин	120
Лекції	68
Семінари	
Самостійна робота	52

Семестровий контроль залік

Інформація про викладача

ПІБ	Бондаренко Тетяна Олександрівна професор кафедри теорії музики НМАУ ім. П.І. Чайковського
Профіль викладача	https://orcid.org/0000-0003-1737-5928
e-mail	bond.0902@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Вузівський курс сольфеджіо спрямований на слухову орієнтацію в різних інтонаційно-стилістичних явищах, оволодіння інтонаційним «тезаурусом» тієї чи іншої стильової системи. Основу курсу становить історико-стильовий підхід до виховання слуху, що передбачає розширення кола стильових явищ, які підлягають усвідомленню та засвоєнню.

Метою курсу є виховання активного, інтонаційно гнучкого музичного слуху як комплексу фахових здібностей, організація процесу слухового сприйняття музичного твору як художньої цілісності, розвиток музичного мислення на основі освоєння музичних стилів, які історично склалися.

Дана мета курсу обумовила наступні його завдання:

- розширити та збагатити інтонаційно-стилістичну базу музично-слухових уявлень студентів;
- розвинути активну музичну пам'ять;
- оволодіти навичками, необхідними для адекватного сприйняття музичного твору в його жанровій та стильовій визначеності;
- виховати здібність адекватного сприйняття та інтонаційного відтворення музики різних стилів та жанрів.

Об'єктом курсу стильового сольфеджіо є стильового сольфеджіо є розвиток слухового сприйняття музичного твору як системи, що концентрує у собі особливості музичного мислення історичної епохи, національної композиторської школи, авторського стилю. Предмет – виховання активного музичного слуху як складного комплексу професійних здібностей.

Структура. Навчальна дисципліна складається з двох модулів (1. «Інтонаційна практика музики XVII – XIX ст.»; 2. «Інтонаційна практика XX – початку XXI століть») та 4-х змістових модулів (1. «Жанрово-стильові риси музики бароко»; 2. «Жанрово-стильові особливості музики другої половини XVIII – початку XIX ст.»; 3. «Основні стильові напрямки в музиці XIX ст.»; 4. «Основні риси музичної мови у творах композиторів XX – початку XXI ст.»).

Тематичний план курсу побудований на художньому матеріалі творів, що представляють музичні стилі в їх історичній послідовності і відзначаються високим рівнем стильової репрезентативності. Основними формами практичної роботи є

- спів художніх музичних зразків;
- виконання інтонаційних вправ, модельованих за художніми зразками;
- визначення на слух жанрових та стилістичних ознак у художніх творах;
- аудіо - візуальна стильова атрибуція музичного твору;
- запис одноголосних та багатоголосних фрагментів з художньої літератури та цілих невеликих творів;
- творче музикування на основі засвоєних стилістичних засобів та прийомів.

Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку та екзамену.

Перелік тем

Тема 1. Вокальні та інструментальні жанри і форми музики XVII ст.

Тема 2. Стильові риси музики першої половини XVIII ст. (твори Й.С. Баха та Г.Ф. Генделя).

Тема 3. Класичний стиль XVIII ст. – початку XIX ст. (вокальні та інструментальні жанри і форми).

Тема 4. Жанрово-стильові риси музики віденських класиків.

Тема 5. Жанрово-стильові особливості музики композиторів-романтиків.

Тема 6. Фольклорний та неофольклорний напрямки в музиці другої половини ХІХ – першої половини ХХ ст.

Тема 7. Сильові напрямки в музиці ХХ ст.

Тема 8. Особливості музичної мови у творах композиторів ХХ ст.

Тема 9. Тональна і модальна техніка у творах композиторів ХХ ст.

Тема 10. Жанрово-сильові особливості музики композиторів ХХ ст. (Б. Барток, Б. Лятошинський, Д. Ревуцький, С. Прокоф'єв, Д. Шостакович).

Тема 11. 12-титонова техніка в музиці ХХ ст. (А. Шенберг, А. Веберн).

Тема 12. Сильові напрямки в музиці другої половини ХХ – початку ХХІ ст.

Тема 13. Неофольклорний напрямок в українській музиці другої половини ХХ – початку ХХІ ст. (М. Скорик, Л. Дичко, Ю. Іщенко, Г. Гаврилець та ін.).

Тема 14. Жанрово-сильові риси камерно-вокальних та хорових творів українських композиторів останньої третини ХХ – початку ХХІ ст. (В. Сильвестров, Л. Дичко, В. Степурко, Г. Гаврилець, О. Щетинський та ін.).

Форми та технології навчання

Лекції, семінарські заняття, практикум, диспут.

Навчальні ресурси

Лекційні та семінарські заняття проводяться в змішаній формі (аудиторно та на платформі Zoom). Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються персонально електронною поштою, Viber, Messenger, Telegram

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Участь в обговореннях та доповнення на семінарах	20
2.	Участь у практикумах	20
3.	Відвідування лекцій	10
4.	Залік	50
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів

Оцінки «**відмінно**» заслуговує відповідь студента, який у повному обсязі опанував теоретичний матеріал курсу, продемонстрував глибоке розуміння проблем методики викладання сольфеджіо, теорії музики та гармонії, опанував професійною термінологією, виявив глибокі знання теоретичної та науково-методичної літератури; продемонстрував вільне володіння практичними формами роботи (підбирання та створення матеріалів для різних вправ, перевірка виконаних завдань, методична розробка конкретних тем курсів, побудова плану уроку). Його відповідь була чіткою, достатньо розгорнутою, логічно обґрунтованою.

Оцінки «**добре**» заслуговує відповідь студента, який у повному обсязі опанував теоретичний матеріал курсу, продемонстрував розуміння основних проблем методики викладання, виявив знання науково-теоретичної та методичної літератури, але недостатньо вільно користувався професійною термінологією, не виявив чіткості у визначенні деяких понять; продемонстрував володіння практичними роботами, але при цьому допустив дві-три технічні помилки. Його відповідь була розгорнутою, але з недостатньою обґрунтованістю деяких положень.

Оцінки «**задовільно**» заслуговує відповідь студента, який не в повному обсязі опанував теоретичний матеріал курсу, продемонстрував неглибоке розуміння дидактичних проблем, недостатньо оволодів навчальною літературою. При виконанні практичних форм роботи допустив більше трьох технічних або дві-три логічно-змістовні помилки. Його відповідь була розгорнутою, але недостатньо обґрунтованою і логічною.

Оцінки «**незадовільно**» заслуговує відповідь студента, який частково опанував теоретичний матеріал курсу, продемонстрував відсутність розуміння проблем методики викладання, недостатнє знання теоретичної, методичної та навчальної літератури, невміння оперувати професійною термінологією, слабке володіння практичними формами роботи, при виконанні яких допустив багато помилок. Його відповіді бракувало змістовності, логічності, обґрунтованості.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Позааудиторні заняття

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни відвідування студентами занять провідних педагогів, які викладають курси «Сольфеджіо», «Теорія музики», «Гармонія».

Рекомендована література

1. Бондаренко Т.А. Динамическое равновесие мелодического и гармонического начал в музыке И.С. Баха как фактор воспитания слуха // И.С. Бах и современность. – К., 1985.
2. Бондаренко Т.А. Музыкальное произведение в системе воспитания слуха музыканта-специалиста. // Музыкальное произведение: сущность, проблемы анализа. – К., 1988.
3. Бондаренко Т.А. Об историческом аспекте преподавания сольфеджио. // Исторические аспекты теоретических проблем в музыкознании. – К., 1985.
4. Бондаренко Т.А., Чижик И.А. Методические рекомендации по курсу стиливого сольфеджио на дирижерско-хоровом факультете вуза. – К., 1990.
5. Вопросы воспитания музыкального слуха. Сборник научных трудов. – Л., 1987.
6. Глядешкина З. О стилевом воспитании слуха. //СМ., 1977 № 1.
7. Енько Т. Звуковысотная организация современной тональной музыки в слуховом анализе. // Лекция по курсу «Методика преподавания сольфеджио». – М., 1991.
8. Масленкова Л. О стилистических принципах воспитания слуха. //Советская музыка, 1981, № 12.
9. Масленкова Л.М. Некоторые вопросы современного ладового слуха. //Современная музыка в теоретических курсах вуза. – М., 1981.
10. Масленкова Л.М. Интенсивный курс сольфеджио. – СПб., 2003.
11. Михайлов М. К проблеме стиливого анализа. //Современные вопросы музыкознания. – М., 1976.
12. Как преподавать сольфеджио в XXI веке. – Классика – XXI. М., 2006.
13. Карасева М.В. Теоретические проблемы современного сольфеджио. //Автореферат канд. дис. – М., 1988.
14. Островский А. Восприятие музыки и задачи воспитания слуха. Дис. канд. иск. – Л., 1946.
15. Холопов Ю.Н. Как петь новую музыку XX века. Опыт демонстрации методики одноголосия // Воспитание музыкального слуха, вып.2. – М., 1985.
16. Чижик И. Педагогические аспекты проблемы моделирования музыкального мышления. //Музыкальное мышление: проблемы анализа и моделирования. – К., 1988.